

Το βαλιτσάκι της μάγισσας Φρικαντέλας

Ειρήνη Γ. Λιάκου

Εισαγωγή

Το βαλιτσάκι της μάγισσας Φρικαντέλας είναι ένα πολυσχιδές παιδαγωγικό υλικό, που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Στόχος του είναι να τα βοηθήσει να ανακαλύψουν τις απεριόριστες δυνατότητες προσέγγισης και επεξεργασίας που παρέχει ένα λογοτεχνικό, εικονογραφημένο βιβλίο, όπως η Φρικαντέλα του Ευγένιου Τριβιζά σε εικονογράφιση του Μιχάλη Κουντούρη. Να τα μυήσει στο μαγικό κόσμο της παιδικής λογοτεχνίας, μέσα από ποικίλες δράσεις, με έναν ευχάριστο, δημιουργικό και παιγνιώδη τρόπο.

Περιγραφή του υλικού

Το βαλιτσάκι της μάγισσας Φρικαντέλας σχεδιάστηκε βάσει της διαθεματικής προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία το παιδί βρίσκεται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η γνώση προσεγγίζεται ολιστικά και όχι ως ένα άθροισμα κατακερματισμένων στοιχείων (Ματσαγγούρας, 2002; Χρυσάφιδης, 2002).

Είναι εναρμονισμένο με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για το Νηπιαγωγείο, το οποίο ενισχύει την παρουσία της παιδικής λογοτεχνίας στο εκπαιδευτικό «γίγνεσθαι» και τη συνδέει με όλους τους επιστημονικούς τομείς. Η σύνδεση της λογοτεχνίας με άλλες επιστήμες αποδεικνύεται περισσότερο αποτελεσματική, αφού το κείμενο αγγίζει το συναισθηματικό κόσμο του παιδιού, ανασύρει τις εμπειρίες του και το οδηγεί σε προβληματισμούς, διαπιστώσεις με θέματα που το απασχολούν για τη λύση των αναγκών της καθημερινότητάς του (Τσιλιμένη, 2004).

Για το σχεδιασμό αυτού του παιδαγωγικού υλικού ελήφθησαν συμπληρωματικά υπόψη πολλές παράμετροι και κριτήρια, όπως η παιδαγωγική καταλληλότητα, η διαφάνεια αφετηρίας και προθέσεων, το ιδεολογικό υπόβαθρο, η υλικότητα, η αισθητική, τα τεχνικά-τυποεκδοτικά χαρακτηριστικά κ.ά. (Καψάλης & Χαραλάμπους, 1995).

Το βαλιτσάκι, εκτός από το βιβλίο Φρικαντέλα Η μάγισσα που μισούσε τα κάλαντα του Ευγένιου Τριβιζά, περιλαμβάνει και ποικίλο άλλο υλικό. Ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση αυτού.

α) Επιτραπέζιο παιχνίδι Φρικαντελοπεριπέτειες

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι τα επιτραπέζια παιχνίδια, εκτός από ψυχαγωγία, προσφέρουν και ευκαιρίες αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παιδιών, προωθώντας τη διαδικασία της κοινωνικοποίησής τους. Επίσης, συμβάλλουν ουσιαστικά στην κατάκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που συνδέονται με την ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης (ΥΠΕΠΘ, 2006).

Οι Φρικαντελοπεριπέτειες παίζονται με 2 έως 4 παίκτες και σκοπός του κάθε παίκτη είναι να φτάσει πρώτος στον πύργο της Φρικαντέλας, ξεπερνώντας τα εμπόδια που συναντά στη διαδρομή του παιχνιδιού. Ο/Η νικητής/τρια κερδίζει το μαγικό ραβδί της μάγισσας και μπορεί με αυτό να «μεταμορφώσει» τους συμπαίκτες του/της σε ό,τι αυτός/ή θέλει.

β) Παζλ

Το παζλ αποτελεί ένα άριστο μέσο για την κατανόηση χωρικών εννοιών και για την ανάπτυξη της παρατηρητικότητας, της συνθετικής ικανότητας και της λεπτής κινητικότητας των μικρών παιδιών. Τα παιδιά διασκεδάζουν και νιώθουν τη χαρά της δημιουργίας συνθέτοντας τα κομμάτια του παζλ. Γι' αυτούς τους λόγους, συμπεριλαμβάνεται στο υλικό και ένα παζλ με την κεντρική ηρωίδα του παραμυθιού, τη μάγισσα Φρικαντέλα να στέκει επιβλητική μπροστά από τον πύργο της.

γ) Μια ιστορία άνω-κάτω

Πρόκειται για δέκα έγχρωμες, κινητές καρτέλες που απεικονίζουν στιγμιότυπα του παραμυθιού. Τα παιδιά τοποθετούν τις καρτέλες, σύμφωνα με τη χρονική τους ακολουθία και αναδιηγούνται την ιστορία. Εναλλακτικά μπορούν να φανταστούν μια πιθανή αρχή, να τοποθετήσουν τις καρτέλες με τρόπο ώστε να εξελισσεται μια αφήγηση με αιτιατές σχέσεις και να συνθέσουν μια δική τους ιστορία. Ανάλογα με τη σειρά τοποθέτησης ξεπηδούν διαφορετικές ιστορίες κάθε φορά. Αυτό το υλικό δημιουργήθηκε με σκοπό να εξοικειώσει τα παιδιά με τις χρονικές έννοιες, να εξασκήσει τη μνήμη τους και να συμβάλει στην καλλιέργεια του προφορικού τους λόγου. Παράλληλα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για μυθοπλασία και δημιουργία κειμένου.

δ) Μουσικός ψηφιακός δίσκος (CD)

Στο πίσω μέρος του βιβλίου είναι καταγεγραμμένα παραδοσιακά κάλαντα από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, χωρίς όμως να δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα αντίστοιχα μουσικά ακούσματα. Κρίθηκε, λοιπόν, αναγκαία η παραγωγή ενός συνοδευτικού CD με κάλαντα από όλη την Ελλάδα, που προσφέρει σε μικρούς και μεγάλους στιγμές μουσικής απόλαυσης.

ε) Μουσικό τρίγωνο

Επειδή, σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση, τα κάλαντα ψάλλονται με τη συνοδεία μουσικού τριγώνου, θεωρήθηκε καλό να συμπεριληφθεί στο βαλιτσάκι ένα μουσικό τρίγωνο, με το οποίο τα παιδιά θα συνοδεύουν τα κάλαντα και θα αναπαράγουν μουσικά ακούσματα, ακολουθώντας το ρυθμό.

στ) Με αφορμή ένα βιβλίο... Οδηγός δραστηριοτήτων για τους ενήλικες

Ο Οδηγός Δραστηριοτήτων είναι ένα έντυπο υποστηρικτικό υλικό που βοηθάει τους ενήλικες, (εκπαιδευτικούς, γονείς, βιβλιοθηκάρχους) να οργανώσουν διάφορες δραστηριότητες με τα παιδιά, όπως αυτές αναδύονται από το παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά. Περιλαμβάνει ευχάριστες, δημιουργικές δραστηριότητες, που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της φαντασίας, της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής έκφρασης των παιδιών. Καταδεικνύουν πώς η λογοτεχνία και η φαντασία συναντούν την επιστήμη, πώς ένα λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να αποτελέσει πηγή προβληματισμού και πεδίο δημιουργικής έκφρασης για τα παιδιά, μέσα από δράσεις που ενοποιοούν τον κόσμο και δεν τον κατακερματίζουν.

Η παρούσα εργασία σχεδιάστηκε στο πλαίσιο του μαθήματος «Σχεδιασμός και Αξιολόγηση Έντυπου Παιδαγωγικού Υλικού», με επιβλέπουσα καθηγήτρια την κα Τασούλα Τσιλιμένη, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007.

Βιβλιογραφία

Καψάλης, Α. & Χαραλάμπους, Δ. (1995). Σχολικά Εγχειρίδια – Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προβληματική. Αθήνα: Έκφραση

Ματσαγγούρας, Η. (2002). Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας. Αθήνα: Γρηγόρης

Τσιλιμένη, Τ. (επιμ.) (2004). Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης σε προγράμματα απασχόλησης στο νηπιαγωγείο. Αθήνα: Σύγχρονοι ορίζοντες.
ΥΠΕΠΘ. (2006). Οδηγός Νηπιαγωγού. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Χρυσάφιδης Κ. (2002). Βιωματική- Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο. Αθήνα: Gutenberg.